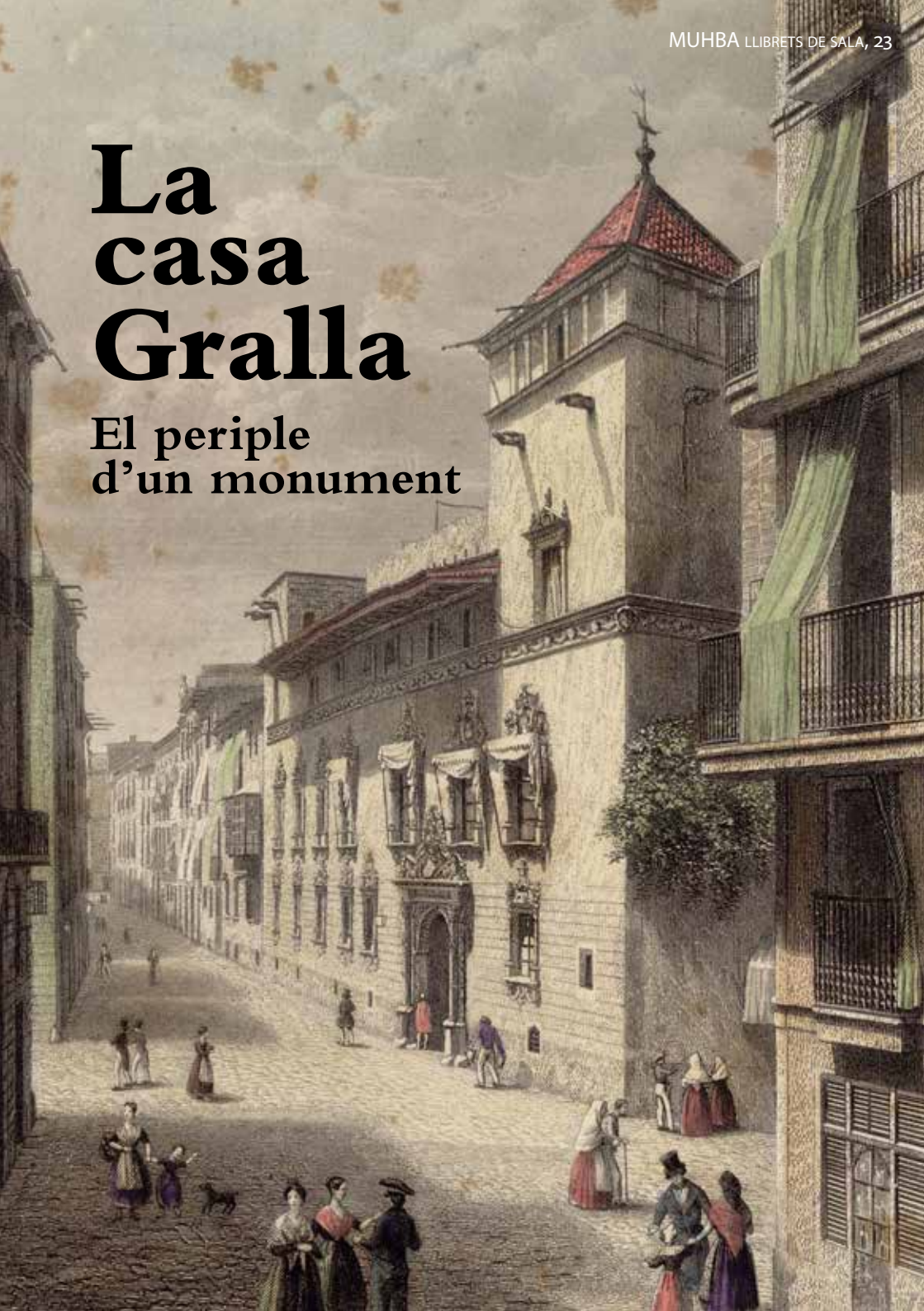

La casa Gralla

El periple d'un monument

La casa Gralla

El periple d'un monument

BARCELONA.

Grabado en acero y litografía.

por F. A. G. G. G.

1710 18 27 74
De la antigua casa de Gralla.

La casa Gralla va ser una de les més admirades de Barcelona per l'ornamentació escultòrica renaixentista que des del segle XVI n'embellia la façana. No va salvar-se del declivi en els darrers temps en mans de la noblesa ni de l'enderroc, tot i que la façana va estar a punt de mantenir-se com a entrada monumental del carrer Duc de la Victòria que s'obria per a la promoció immobiliària.

Finalment, les pedres treballades van ser adquirides per refer la casa en un altre indret i llavors va començar un llarg periple. El prestigi de la casa Gralla va ser destacat pels viatgers i els historiadors al llarg dels segles i font d'inspiració per a l'arquitectura historicista, fins al Modernisme. Les apostes per reconstruir-la mostren tant el seu potencial de representació social com els límits de les actuacions en el patrimoni de la ciutat, fins als nostres dies.

Entre el gòtic i el Renaixement

En temps de Ferran II, superats els estralls de la guerra civil, va començar una època de recuperació. La població de Barcelona va créixer fins a 30.000 habitants i es va reanimar l'activitat constructiva. Tanmateix, les institucions i el patriciat urbà no van abraçar amb entusiasme el nou llenguatge arquitectònic i ornamental.

L'absència d'un nucli cortesà impulsor i les reticències de les elits urbanes van retardar i afeblir l'arribada a Barcelona de les formes del Renaixement, que van tenir una difusió més escassa que a l'altra gran ciutat litoral de la Corona, València, i que, sobretot, es van aplicar com a repertori decoratiu en edificis de fort bagatge gòtic. L'acceptació i ús del llenguatge renaixentista com un sistema complet, com en el cas de la façana de la Generalitat, construïda per Pere Blai entre 1597 i 1619, no es va produir fins avançat el segle XVI.

Barcelona l'any 1563, per Antoon Van den Wijngaerde.
S'hi aprecien la nova muralla i la porta de Mar, acabades de construir.

Österreichisches Nationalbibliothek, Viena

Barcelona el 1535, segons els apunts presos del natural per Jan Cornelisz Vermeyen i plasmat en aquest cartró per a tapís confegit entre 1546 i 1549

Kunsthistorisches Museum, Viena

La revista de les tropes, de la sèrie La Conquesta de Tunis, teixit per Willem Pannemaker entre 1548 i 1554 a partir del cartró de Jan Cornelisz Vermeyen. Al fons hi destaca la representació de Barcelona

Patrimoni Nacional, Madrid

Una casa a la “romana”

La casa pertanyia, des del principi del segle XIV, a la família Desplà. L'any 1506, Anna Desplà es va casar amb Miquel Joan Gralla, alt funcionari reial, i el 1518 van dur a terme una reforma de l'edifici, estimulada per la concessió a Gralla del privilegi de cavaller; els consellers de Barcelona li van atorgar pedra de Montjuïc i aigua de la conducció pública. La façana es devia fer el 1518 o en una reforma posterior, cap a 1531, després de casar-se el fill, Francesc Gralla Desplà, amb Violant d'Hostalric-Sabastida. La casa Gralla esdevé el primer gran exemple de les tendències renaixentistes en l'arquitectura de Barcelona: un edifici d'organització gòtica amb un repertori decoratiu “romà”.

Porta de la casa Gralla

Francesc-Xavier Parcerisa, 1839
Litografia
Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona

La casa Gralla i perspectiva del carrer Porta Ferrissa

Antoni Roca, 1842
Aiguafort, aquarel·la
Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona

Escut de la família Gralla-Desplà-Hostalric-Sabastida

Torre Pallaresa, Santa Coloma de Gramenet
Fotografia de Judith Urbano

Detall d'una llinda interior de la casa Gralla, avui com a llar de foc de la Torre Pallaresa.

Façana de la casa Gralla

Gravat, Adolph Rouargue, 1857
Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona

Les quinze finestres eren flanquejades per columnes i ornamentades amb putti, animals, cornucòpies, fruits, medallons, flors, llaçades i bustos masculins i femenins, una riquesa ornamental única a la Barcelona del moment. L'escultor Pedro Fernández va treballar a la casa fins a la seva mort el 1520. Al final del segle XVIII, Antoni Ponz va suggerir l'atribució de l'obra a Damià Forment, hipòtesi encara per documentar.

Portal de la casa Gralla

Fotografia. Autor desconegut, 1856.
Arxiu Fotogràfic de Barcelona

L'ornamentació es concentrava a la porta, emmarcada per columnes corínties. S'hi poden apreciar els medallons dels carcanyols de l'arc, dedicats als treballs d'Hèrcules, fundador mític de la ciutat, i les inscripcions dels basaments de les columnes corínties: *Publicae venustati / Privatae utilitati* (bellesa pública, utilitat privada). L'escut familiar presideix la part superior, coronat amb un elm i un lleó que porta un estendard entre les tres figures que emmarquen el conjunt, a més de les garlandes que cauen a cada costat i la profusió d'ornaments en filigrana.

Valoracions

La historiografia del segle XIX va seguir la línia dels segles anteriors, en especial Antoni Ponz, i va valorar la casa com un dels primers i millors exemples del Renaixement a Barcelona, atenent a l'ornamentació. La definició com a edifici “de gust gòtic i modern” dels “primers albors del Renaixement”, al qual es podia aplicar “el dictat de plateresc”, efectuada per Pau Piferrer a *Recuerdos y bellezas de España* (1839), va ser represa amb accents diversos per Pasqual Madoz, Antoni de Bofarull i Andreu Avel·lí Pi i Arimon.

L'interès per la casa no va decaure amb la demolició, el 1856, com va expressar l'any següent Josep Puiggarí, i es va mantenir al llarg del segle XX, en termes no tan distants dels de Piferrer: una obra gòtica amb una delicada i primerenca façana de gust “romà” que no seguia, tanmateix, les regles de la composició renaixentista. Les vicissituds de l'enderroc i de la trajectòria posterior de l'edifici també han rebut l'atenció dels historiadors amb diversos estudis, entre els quals destaquen els d'Agustí Duran i Sanpere el 1934 i de Joaquim Garriga el 2004.

“En la calle que llaman de la Cucurula hay una casa, creo que perteneciente a los Cardonas, de estilo medio, con una linda portada, que consiste en dos columnas corintias arrimadas, un buen escudo de armas encima, muchas labores en el arco, y medallas en sus enjutas. Cada ventana tiene por ornato un cuerpecito de arquitectura, que hace buena armonía con la portada. Sobre las ventanas, y en otras partes de dicha fachada hay adornos de grotescos, vichos, mascarones, y otros caprichos que se usaron quando la mejor arquitectura se empezaba a descubrir. Creen algunos que esta obra la hiciese un tal Forment, á quien se atribuye alguna otra de aquel estilo en aquella Ciudad.”

Antonio Ponz, *Viaje de España*, vol. 14, 1788, Madrid, 1772-1794

“El palacio de lindisimas y de diversas y admirables figuras adornado, del Excelentísimo señor Marqués de Aytona.”

Dionís Jeroni Jorba, *Descripción de las excelencias de la muy insigne ciudad de Barcelona*, Barcelona, 1589

Le magasin pittoresque, vol. xxv

Édouard Charton, París, 1857

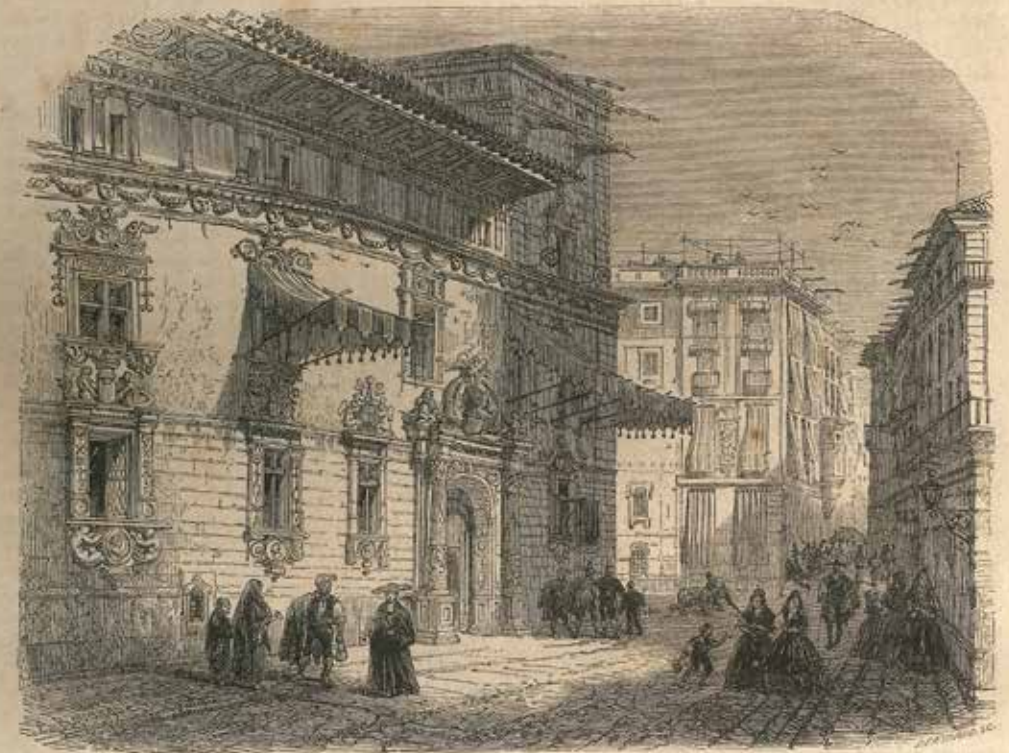
Le magasin pittoresque, l'anuari romàntic editat des de 1833 a París per Édouard Charton, completa la valoració de l'edifici —“més que una casa, menys que un palau”— per la seva rica ornamentació renaixentista amb la reflexió sobre el destí dels antics edificis posseïts per la noblesa en arribar la modernització urbana i destaca al final l'intent de rescat de la façana.

civilisation qui, sortie, il y a trois siècles à peine, des ténèbres de l'ignorance et de la barbarie, accomplit aujourd'hui de semblables prodiges.

LA CASA DE GRALLA, A BARCELONE.

L'hôtel de Gralla ou de Medina-Celi, construit à Barcelone vers 1530, est plus remarquable par le goût et la richesse de ses ornements que par la beauté ou l'étendue de

ses proportions. C'est beaucoup moins qu'un palais, mais c'est beaucoup plus qu'une maison. Les habitants l'appellent ordinairement la *casa de Gralla*, quoique la famille de ce nom, qui la possédait à l'origine, soit depuis assez longtemps éteinte. Le propriétaire actuel est le duc de Medina-Celi; il n'y réside point. Les anciens hôtels ou palais espagnols ont pour la plupart le même sort que ceux d'Italie: la noblesse, n'étant plus assez riche pour les meubler et les entretenir, a pris le parti de les louer. C'est un de nos compatriotes, un Marseillais, fabricant de pianos, qui fait occuper par ses commis la noble et antique demeure des Gralla. Il y a quelques années, la municipalité de Barcelone

La Casa de Gralla, sur la place de Courcelles, à Barcelone. — Dessin de Ronargue.

paraissait résolue à la démolir pour élargir ou pour ouvrir une rue; grâce à un plan proposé par un jeune architecte catalan, on conservera ce modèle du style de la renaissance espagnole sous Charles-Quint.

ALIMENTATION DES SAUVAGES.

L'homme sauvage n'éprouve pas le besoin d'une variété incessante d'aliments que s'est créé le raffinement européen. Chaque peuple sauvage ou barbare a une alimentation circonscrite, qui est celle que lui fournit son sol et dont il ne s'éloigne pas. Aussi les anciens désignaient-ils

l'autruche; des *acridophages*, qui mangent des sauterelles; des *ichthyophages*, qui mangent des tortues; des *ichthyophages*, qui vivent de poisson. Encore aujourd'hui, à l'entrée du golfe Persique, on retrouve des populations dont le poisson demeure, comme au temps d'Hérodote, la nourriture presque exclusive. Les Groënlandais, les Tchoutchis, les Pécherats, vivent presque exclusivement de poisson ou de la chair des animaux marins. Les peuples chasseurs préfèrent la venaison, et les peuples pasteurs ou éleveurs de bestiaux, la viande de leurs troupeaux ou des animaux domestiques. Dans l'Amérique du Nord, les Comanches et quelques autres peuplades indiennes n'ont d'autre nourriture que la chair des bisons, dont la chasse fait presque

Enderroc i oportunitats

A mitjan segle XIX, la casa Gralla, igual que el Palau Reial Menor, es trobaven en el punt de mira com a construccions antigues, en mal estat i poc funcionals que, per la seva gran superfície, podien permetre nous vials i edificacions. Josep Martí la va adquirir als Medinaceli, juntament amb altres finques veïnes, amb vista a obrir un nou carrer que vertebrés la promoció immobiliària entre Portaferri i Canuda. L'obra es va fer imminent el 1855 i va desvetllar l'interès per l'edifici amb un ressò notable a la premsa.

Els enderrocs van començar el juliol de 1856. Amb l'obra en marxa, la solució proposada in extremis per Miquel Garriga i Roca de salvar la façana, reconvertida en entrada d'un gran passatge basar –a París triomfaven llavors les galeries comercials– no va ser acceptada per la propietat. Si que va tirar endavant la compra de les pedres treballades per part de Josep Xifré Downing, fill de l'indià, per refer la casa Gralla a la finca familiar de Sant Martí de Provençals (on ara hi ha l'Hospital de Sant Pau). L'encarregat del desmuntatge i el trasllat de la façana i el pati va ser l'arquitecte Elies Rogent.

“... y [abrir otra calle] que desde la plazuela del Pino corresponda á la calle de Pefrot lo Lladre, y atravesando el palacio de Aytona salga á la calle de la Canuda por el callejón sin salida, que está á la esquina de la casa de Angulo.”

Tomás Bertran i Soler. *Itinerario descriptivo de Cataluña*, 1847

Plànol de Barcelona amb la divisió de districtes, sistema Acklin

Sala editor, vers 1855. Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya

S'aprecia la casa Gralla, a la cantonada amb el carrer de la Cucurulla. Al darrere hi ha el cul-de-sac anomenat calle Gralla. A mitjan segle XIX, Barcelona era densament poblada, molt industrial i poc circulant. La demolició de convents, substituïts per cases, places i mercats; l'obertura de carrers, amb un nou eix burgès de Ferran a Princesa; l'enderroc de les muralles, aconseguit el 1854, i el debat intens sobre la Barcelona futura mostraven un ritme urbà trepidant. A mesura, però, que la ciutat es transformava, s'estenia la preocupació pels testimonis del passat, coherent amb l'ideari del romanticisme.

Façana de la casa Gralla poc abans de l'enderroc

Fotografia. Autor desconegut, 1856
Arxiu Fotogràfic de Barcelona

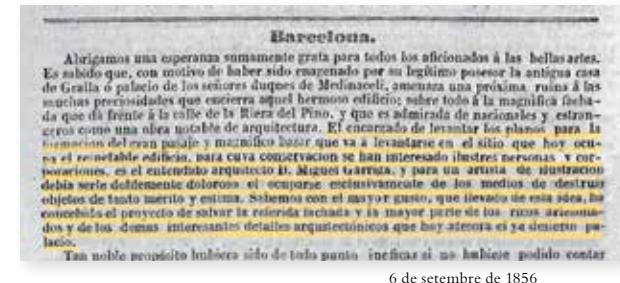
Quarteró 64

Miquel Garriga i Roca
Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona

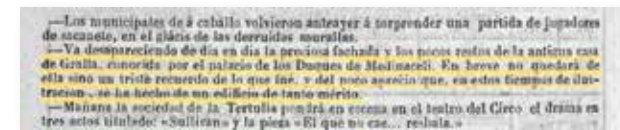
Miquel Garriga i Roca va confeccionar entre 1859 i 1862 una acurada cartografia a escala 1:250 de la ciutat que acabava llavors d'enderrocar les muralles. El full mostra el carrer Duc de la Victòria i els edificis nous construïts als solars que havien ocupat la casa Gralla i altres immobles veïns.

12 de juliol de 1856

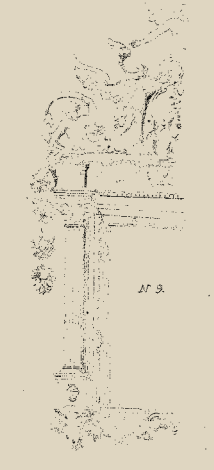
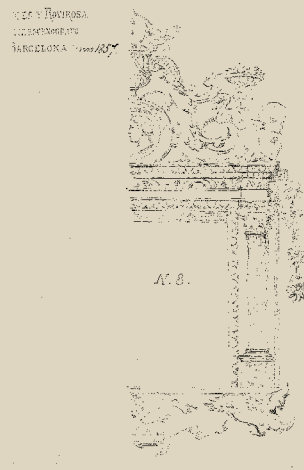
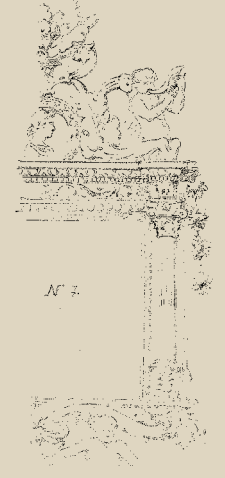
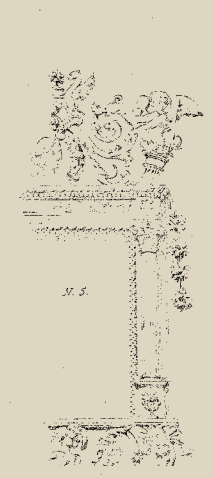
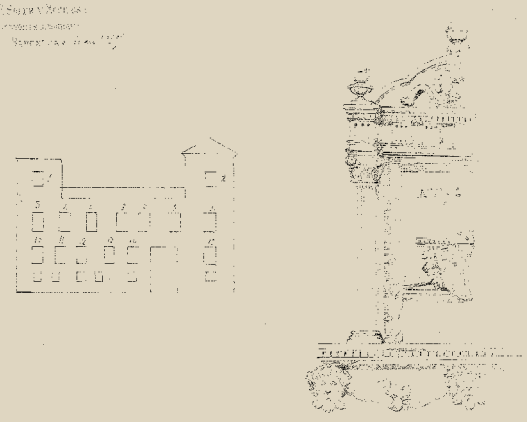

6 de setembre de 1856

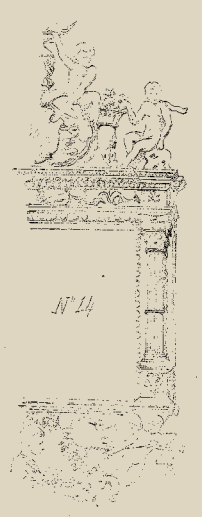
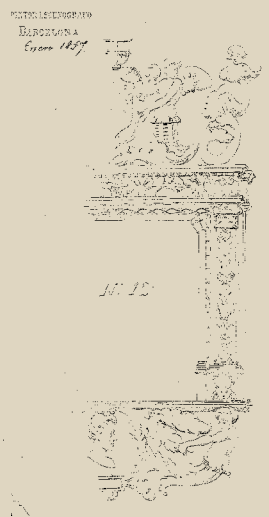
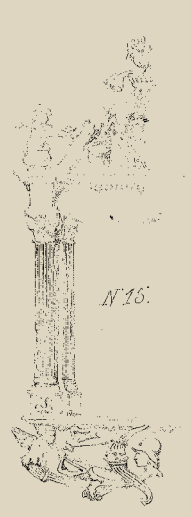

16 de desembre de 1856

REBENTAGRAFO
BARCELONA Enero - 1857.

Les làmines, molt acurades, es van localitzar el 2010 i es mostren ara per primera vegada al públic. Durant la guerra civil es va destruir l'única sèrie aleshores coneguda dels mateixos dibuixos, que pertanyia a la família Salas, dels quals se'n publicaren fotografies el 1941. Francesc Soler i Rovirosa (1836-1900), que amb el temps esdevindria un pintor i escenògraf de renom, va realitzar l'estudi de la casa Gralla quan tenia poc més de vint anys, amb presa d'apunts al natural. La còpia ara exhibida fou lliurada temps després pel seu autor amb una dedicatòria a l'arquitecte August Font i Carreras, encarregat de la reconstrucció del pati de la casa Gralla en una finca de Sant Gervasi.

Façana de la casa Gralla
Francesc Soler i Rovirosa, 1857

Dibuixos, llapis sobre paper
Arxiu Maria Font i Oncins

Dispersions

Les pedres de la casa Gralla adquirides per Josep Xifré Downing es van guardar repartides entre un local al claustre de Santa Anna i el baluard de Tallers fins que, en una operació poc acurada, se'n va fer un trasllat incomplet a la finca dels Xifré a Sant Martí de Provençals. Les pedres restants van quedar oblidades i van tenir finals diversos: el col·leccionista Francesc Santacana va comprar la llinda de la porta principal, que avui es pot veure al Museu de l'Enrajolada de Martorell, i el 1867 Albert Coll va incorporar llindes de portes interiors a la torre Pallaresa de Santa Coloma de Gramenet.

Després de la mort sobtada de Josep Xifré Downing, el 1868, el projecte de reconstrucció de la casa Gralla a Sant Martí va quedar en no-res. Uns anys després el seu fill, Josep Xifré Hamel, que no vivia a Barcelona, va posar a la venda la finca, revalorada amb el creixement de l'Eixample. El 1881, el marquès de Brusi li va comprar les pedres de la casa Gralla, però el que esperava que fos la façana va resultar ser el pati. Encara avui es desconeix el destí de la façana, per bé que algunes fonts apunten que va acabar reblint l'escullera del port.

Llinda interior de la casa Gralla a la Torre Pallaresa de Santa Coloma de Gramenet

Fotografia de Judith Urbano

La llinda va ser reutilitzada en una llar de foc. Hi destaca l'escut Gralla-Desplà-Hostalric-Sabastida.

Llinda de la porta principal de la casa Gralla, al Museu de l'Enrajolada de Martorell

Fotografia de Judith Urbano

Francesc Santacana va adquirir una llinda molt ornamentada que va trobar enmig d'altres pedres amuntegades entre el carrer de Pelai i el nou tren de Sarrià, vora l'antic baluard de Tallers. L'estudi que en va fer després d'adquirir-la li va permetre descobrir que era de la porta principal de la casa Gralla.

proposiciones para varios teatros, y especialmente para el de Valencia. Mucho deseamos que el próximo año cómico continuase luciendo en Barcelona su privilegiado talento, formando parte de una buena compañía dramática.
—Los detalles de escultura que adornaban la magnífica fachada de la antigua casa de Gralla, después palacio de los señores duques de Medinaceli, han sido comprados por la cantidad de unos veinte mil reales, con objeto de ser restaurados y poder utilizarlos en otro edificio de moderna construcción.
—Leemos en el *Diario Mercantil* de Tarragona: «En la mañana de ayer falleció el señor canónigo licenciado D. Manuel Millá, dignidad de Tesorero de esta Santa Metropolitana y primada Iglesia. El señor Millá obtuvo el cargo de secretario de S. E. Ilma. del Sr. Arz-

2 d'abril de 1857

obra el señor Clave un coro compuesto espresamente para este objeto.
—Es el primer desmonte del ferro-carril de Sarrià, junto à la muralla dels Tallers, estas en el primer baluarte, hay gran número de piedras, algunas de ellas de regular dimension, con esculturas muy bien labradas, cuyos bajos-relieves, columnitas, cornisas, etc. indican haber pertenecido à algun edificio notable. Seria de desear que no se dejasen allí abandonadas, y se procurase indagar su procedencia, dándoles mejor destino del que ahora tienen.
—Se halla vacante la Secretaria del Ayuntamiento de Corbera, dotada con 3.600 reales anuales y la del Ayuntamiento de Santa Coloma de Gramenet, dotada con 4.600.

30 de gener de 1863

Evocacions

Josep Oriol Mestres va construir la casa Jover al lloc on hi havia hagut la casa Gralla i hi va fer al·lusió en les referències ornamentals de l'exterior i del pati interior. Francesc Rogent, fill d'Elies Rogent, també la va tenir present a la casa Napoleón, a la Rambla (convertida després en frontó Colón).

L'evocació historicista més notable va ser, tanmateix, la de Josep Puig i Cadafalch a Can Serra, en la qual va girar la mirada cap a la composició i el repertori escultòric de la casa Gralla: el sòcol amb obertures, la porta descentrada, la galeria superior, el ràfec pronunciat i, fins a un cert punt, la torre en cantonada, així com la concentració de la decoració a la porta i les finestres, recorden, reinterpretant-la, la casa renaixentista.

Casa Napoleón

Arquitectura Moderna de Barcelona, 1897, Francesc Rogent i Pedrosa (dir.), làmina xxxvi

Francesc Rogent va construir aquesta casa per al fotògraf Napoleón l'any 1892. L'edifici es va reformar posteriorment per instal·lar-hi el frontó Colón, fet que va modificar la planta baixa i en va fer desaparèixer l'ornamentació.

Casa Jover

Fotografies d'Enric Gracia Molina

Construïda per Josep Oriol Mestres al lloc on hi havia la casa Gralla, la casa Jover evoca la seva antecessora amb pilastres i llindes ornamentals als balcons del pis principal i amb un pati interior.

Casa Serra

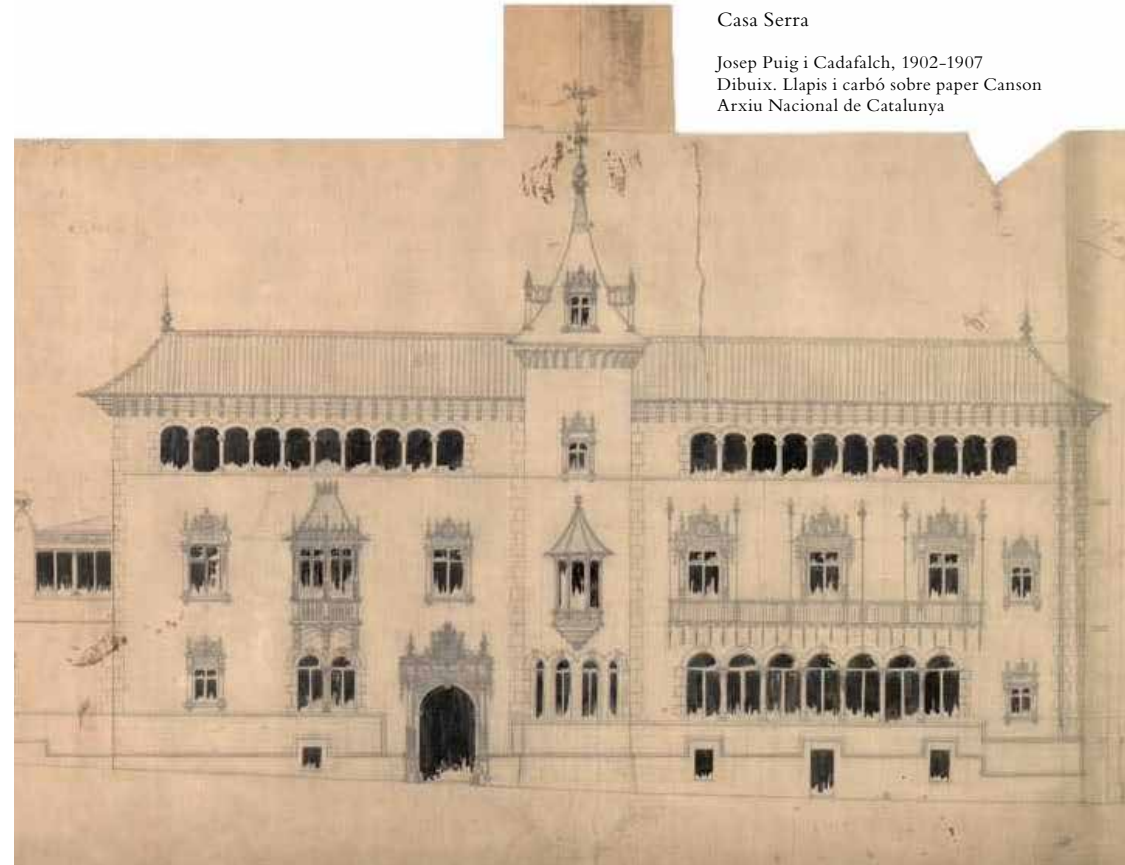
Josep Puig i Cadafalch, 1902-1907
Dibuix. Llapis i carbó sobre paper
Canson
Arxiu Nacional de Catalunya

Josep Puig i Cadafalch va incorporar elements de llenguatges històrics diversos en quatre obres de data molt propera, les cases Amatller, Serra, Baró de Quadras i Terrades, com ara el gòtic nòrdic, l'estructura de casa amb pati i galeria superior de finestres de la Barcelona medieval, o els elements renaixentistes de la casa Gralla.

Casa Serra

Josep Puig i Cadafalch, 1902-1907
Dibuix. Llapis i carbó sobre paper
Canson
Arxiu Nacional de Catalunya

Reconstruccions

El poder de representació social de la casa Gralla ha perdurat des dels temps del Renaixement fins als nostres dies. Després de l'intent de la família Xifré de reconstruir-la a la seva finca a Sant Martí, finalment frustrat, el marquès de Brusi va proposar-s'ho el 1881 i va encarregar a l'arquitecte August Font i Carreras que incorporés la façana renaixentista a la seva casa de Sant Gervasi.

Va resultar, però, que les pedres adquirides pel marquès no corresponien a la façana, sinó al pati, que es va muntar com un pavelló al jardí, fins que el 1907 Maria Josefa Brusi va demanar a Font que construís la casa al seu voltant. El 1959, en els temps de la ciutat del desenvolupament, els Brusi van vendre's els terrenys, ben situats al carrer de Balmes, i el pati es va guardar en un magatzem a Cornellà. Des d'aleshores es van crear reiteradament l'interès de la família per vendre'l i el de l'Ajuntament per adquirir-lo, la qual cosa va impulsar fins i tot el 1964 una possible declaració de monument historicoartístic local. Però cap d'aquestes iniciatives va prosperar.

Finalment, el 1990 les pedres van ser venudes a una empresa constructora mala-guenya, que les va traslladar a Mijas, amb vista a col·locar-les en algun palauet de la Costa del Sol. Cinc anys després, però, seguien sense muntar i el pati va entrar en possessió de l'empresari argentí Herberto Gut. Aquest en va confiar la reconstrucció a Octavio Mestre dins la seu de Prosegur, al polígon Pedrosa de l'Hospitalet de Llobregat, on el pati es troba des de 1996, declarat bé cultural d'interès local.

Handwritten text in a cursive script, likely a letter or document related to the reconstruction project.

Planta baixa i planta pis del pati de la casa Gralla reconstruït a la finca dels Brusi a Sant Gervasi

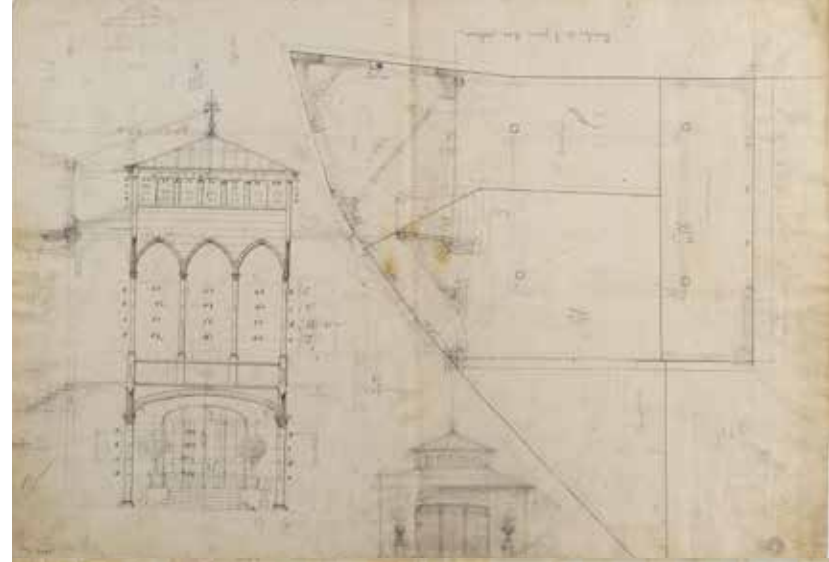
Fotografia. Abans de 1936. Col·lecció particular del marquès de Casa Brusi

Carta d'Eduard Gibert, apoderat de Josep Xifré Hamel, a Elies Rogent

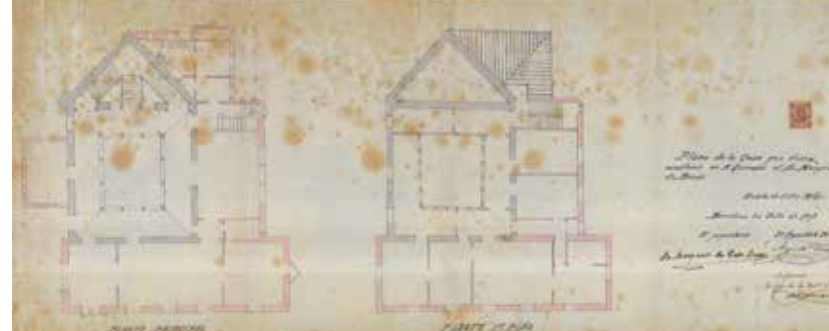
13 de gener de 1881. Arxiu del Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya

Alçat del pati de la casa Gralla

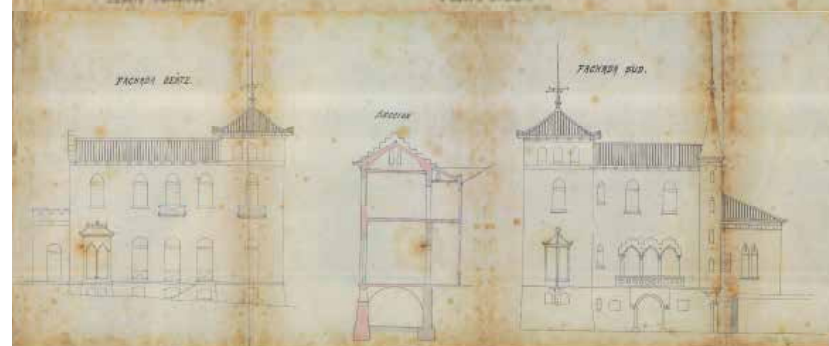
August Font i Carreras, s.d. Dibuix. Llapis i tinta sobre paper barba Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya

Plànol de la planta principal i del primer pis de la finca 82 del carrer Alfons XII de Sant Gervasi, propietat de la marquesa de Can Brusi

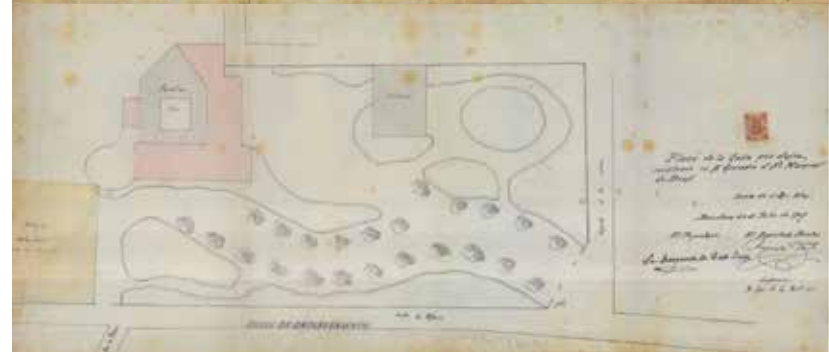
August Font i Carreras, 1907 Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona

Plànol de les façanes i la secció de la finca 82 del carrer Alfons XII de Sant Gervasi, propietat de la marquesa de Can Brusi

August Font i Carreras, 1907 Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona

Plànol d'emplaçament de la finca 82 del carrer Alfons XII de Sant Gervasi, propietat de la marquesa de Can Brusi

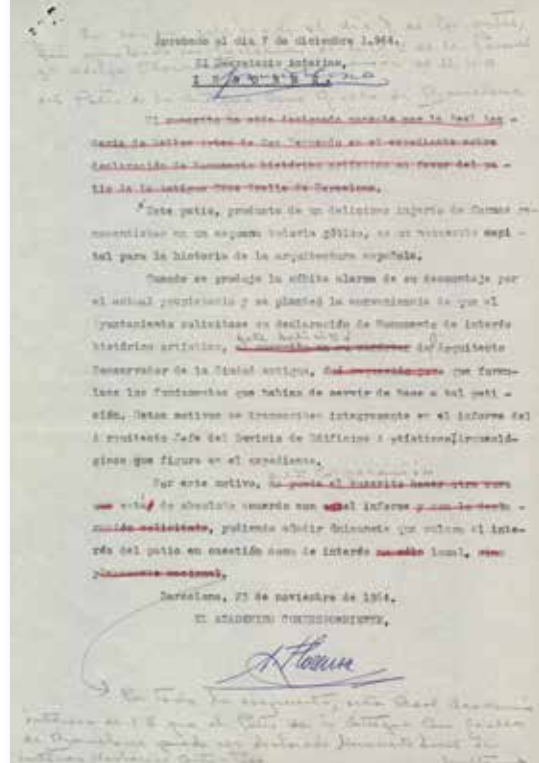

August Font i Carreras, 1907 Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona

Primer pis i planta baixa del pati de la casa Gralla amb les pedres numerades per al seu desmuntatge

Fotografia. Vers 1961. Col·lecció particular del marquès de Casa Brusi

Informe favorable d'Adolf Florensa sobre la declaració de monument local d'interès historicoartístic, 23 de novembre de 1964

Real Academia de Bellas Artes de San Fernando, Archivo

L'Acadèmia de Bellas Artes de San Fernando s'havia de pronunciar sobre la petició de l'Ajuntament de Barcelona per a la declaració del pati com a monument local d'interès historicoartístic. La institució va demanar a Adolf Florensa, acadèmic corresponent, que en fes el dictamen. Florensa el va informar favorablement afegint-hi que podria ser declarat fins i tot monument nacional, com es pot veure en el seu escrit, cosa que no es va reflectir en el document final emès per l'Acadèmia. Malgrat el dictamen, no va prosperar cap declaració de la casa Gralla com a monument.

Peces desmuntades del pati de la casa Gralla a Mijas, Costa del Sol, Màlaga

Fotografies d'Octavio Mestre, arquitecte, 1994

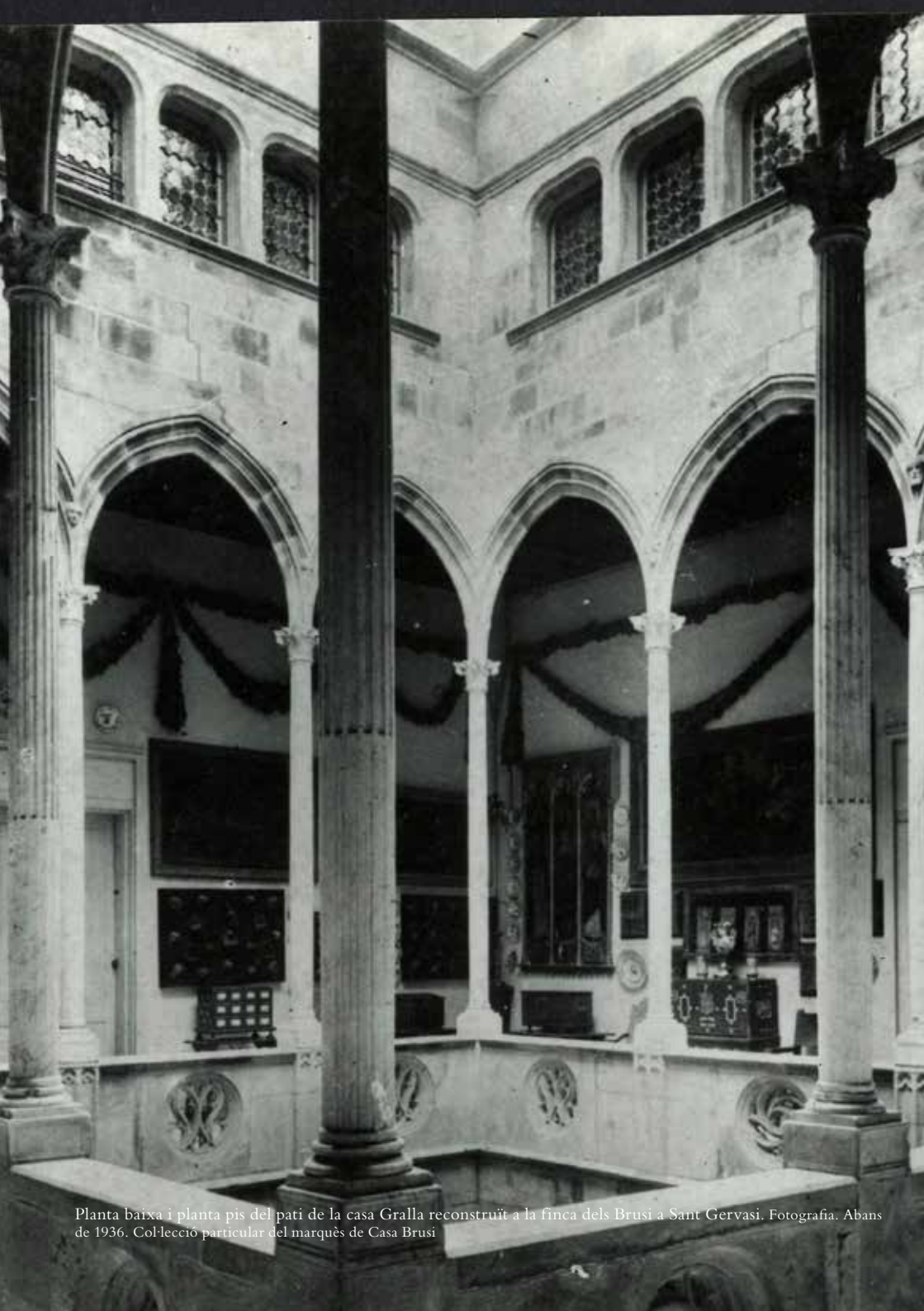

Pati de la casa Gralla en l'actualitat

Seu de Prosegur, polígon industrial Pedrosa, L'Hospitalet del Llobregat. Fotografia d'Enric Gracia Molina

En la reconstrucció efectuada per Octavio Mestre es va eliminar un pilar de l'antiga nau industrial i el sòl es va rebaixar 80 centímetres allà on havia d'anar el pati, per tal de poder enquibrir-lo i anivellar-lo amb l'edifici existent. Com que la part superior del pati hagués sortit per sobre de la nau, es va afegir una planta a l'edifici modern. Els nous forjats de formigó van substituir la funció dels arcbotants de pedra gòtics.

Planta baixa i planta pis del pati de la casa Gralla reconstruït a la finca dels Brusi a Sant Gervasi. Fotografia. Abans de 1936. Col·lecció particular del marquès de Casa Brusi

Seu de Prosegur, polígon industrial Pedrosa, L'Hospitalet del Llobregat. Fotografia d'Enric Gracia Molina

LA CASA GRALLA. EL PERIPLE D'UN MONUMENT

MUHBA Plaça del Rei, capella de Santa Àgata

17 de març a 22 de maig de 2016

EXPOSICIÓ

Organització i producció

MUHBA – Museu d'Història de Barcelona

Direcció del projecte

Joan Roca i Albert

Comissariat

Judith Urbano Lorente

(Grup de recerca Història, Arquitectura i Disseny, Universitat Internacional de Catalunya)

Coordinació del projecte

Mònica Blasco

Coordinació tècnica

Elisenda Curià

Documentació

Cristina Bobillo

Guillem Carabí

Assessorament

Joaquim Garriga

Ramon Grau

Revisió del guió

Ramon Pujades

Joan Roca i Albert

Museografia i disseny gràfic

Marta Galí i Marta Oristrell (MiM)

Conservació preventiva

Lídia Font Pagès

Anna Lázaro

Restauració

Raquel García Quiroga

Producció i muntatge

Croquis

Producció audiovisual

Ppal.2 Films

Revisió lingüística i traduccions

Jordi Curell (Mots)

Transport d'originals

SIT

Assegurances

Marsh, SA

Seguretat

Senén Vallès

Grupo Control. Empresa de Seguridad, SA

Prestadors de les obres exposades

Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona; Arxiu Històric del Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya; Maria Font i Oncins; Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona; Arxiu Nacional de Catalunya; Miguel Canals Elias-Brusi, marquès de Casa Brusi; Museu Nacional d'Art de Catalunya; Jordi Rogent

Imatges

Arxiu fotogràfic de Barcelona; Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya; Kunsthistorisches Museum Wien; Enric Gracia Molina; Octavio Mestre; Österreichisches Nationalbibliothek; Pep Parer; Patrimonio Nacional, Madrid; Lluís Sans; Judith Urbano

Agraïments

Josep Bracons, Miguel Canals Elias-Brusi, Marquès de Casa Brusi, Cèsar Favà, Maria Font i Oncins, Josep Emili Hernández Cros, Octavio Mestre, Eduard Riu-Barrera, família Vallvè Ribera, Frederic-Pau Verrié, Joan Yeguas

El MUHBA compta amb el suport del Cercle del Museu:

Patrons institucionals

Societat Econòmica Barcelonesa d'Amics del País - Consell Econòmic i Social de Barcelona - Ateneu Barcelonès - Sport Cultura Barcelona - Associació Consell de Cent - Institut Europeu de la Mediterrània - Fundació Centre Internacional de Música Antiga - Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya - Cambra de Comerç de Barcelona - Fundació Museu Històric-social de La Maquinista Terrestre i Marítima i Macosa

Patrons benefactors

el Periódico

abertij

Aigües de Barcelona

ara.cat

gasNatural fenosa

REPSOL

Associats

iGuzzini

Amics

Canon

GRUP JULIA

LLIBRET DE SALA

Col·lecció MUHBA Llibrets de Sala

Direcció

Joan Roca i Albert

Edició

Ajuntament de Barcelona, Institut de Cultura, Museu d'Història de Barcelona

La casa Gralla. El periple d'un monument

Text i selecció d'imatges

Judith Urbano Lorente

Documentació

Cristina Bobillo

Guillem Carabí

Assessorament

Joaquim Garriga

Ramon Grau

Ramon Pujades

Revisió general

Joan Roca i Albert

Revisió lingüística

Jordi Curell (Mots)

Disseny i maquetació

Marta Galí i Marta Oristrell (MiM)

Impressió

Gràfiques Ortells

Primera edició: març de 2016

© de l'edició: Ajuntament de Barcelona, Institut de Cultura, Museu d'Història de Barcelona

© dels textos: els seus autors

© de les imatges: Arxiu fotogràfic de Barcelona; Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona; Arxiu Històric del Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya; Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona; Arxiu Nacional de Catalunya; Biblioteca de Catalunya; Miguel Canals Elias-Brusi; Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya; Enric Gracia Molina; Kunsthistorisches Museum Wien; Museu d'Història de Barcelona; Museu Nacional d'Art de Catalunya; Octavio Mestre; Österreichisches Nationalbibliothek; Pep Parer; Patrimonio Nacional, Madrid; Lluís Sans; Judith Urbano

S'han fet totes les gestions possibles per identificar els propietaris dels drets de les fotografies. Qualsevol error o omisió s'haurà de notificar per escrit a l'editor i es corregirà en edicions posteriors.

Queda prohibida la reproducció total o parcial sense el permís exprés de l'editor, en els termes marcats per la llei.

ISBN:

Dipòsit legal:

www.museuhistoria.bcn.cat

www.bcn.cat/barcelonallibres

MUHBA Llibrets de sala

- 1 Barraques. La ciutat informal
- 2 Barcelona connectada, ciutadans transnacionals
- 3 Barcelona i els Jocs Florals, 1859
- 4 Cerdà i Barcelona. La primera metròpoli, 1853-1897
- 5 Salomó ben Adret de Barcelona, 1235-1310
- 6 Ja tenim 600! La represa sense democràcia
- 7 La revolució de l'aigua a Barcelona
- 8 Murals sota la lupa. Les pintures de la capella de Sant Miquel
- 9 Indianes, 1736-1847. Els orígens de la Barcelona industrial
- 10 Barcelona, vint històries musicals
- 11 L'enginy de postguerra. Microcotxes de Barcelona
- 12 Alimentar la ciutat. El proveïment de Barcelona del segle XIII al segle XX
- 13 Música, Noucentisme, Barcelona
- 14 La bandera de Santa Eulàlia i la seva restauració
- 15 El món del 1714
- 16 Fabra & Coats fa museu
- 17 Monestirs urbans en temps de guerra
- 18 Música, guerra i pau a la Barcelona moderna i contemporània
- 19 La cartografia medieval i Barcelona
- 20 Barcelona a l'antiguitat tardana. El cristianisme, els visigots i la ciutat
- 21 Els jueus a la Barcelona medieval. MUHBA El Call
- 22 Hagadàs Barcelona. L'esplendor jueva del gòtic català

